

בית שלמה

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

פרשת לך-לך
תש"פ

גליון 183

נא לשמור על קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת התפילה וקריאת התורה

בס"ד

לעילוי נשמת

מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
 הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
 מו"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
 ר' מנחם יצחק בנימין ב"ר יוסף חיים
 הרה"ק רבי דוד מיאגליניצא ב"ר נתן
 הרה"ק רבי מרדכי ב"ר דוד
 רבי אשר בן יחיאל
 הרה"ק רבי אברהם משה ב"ר צבי
 הרה"ק רבי יוסף הלוי אונברג
 הרה"ק רבי שמואל ב"ר אלעזר ניסן
 גד בן יעקב משבטי יה
 הרה"ק רבי אריה לייב ב"ר מרדכי
 משתולח בן חנוך
 רחל אמנו
 בנימין בן יעקב משבטי י-ה
 הרה"ק רבי מנחם נחום ב"ר צבי
 הרה"ק רבי אברהם ב"ר יצחק מתיחזו
 הרה"ק רבי זאב וואלף קיצעט
 הרה"ק רבי ברוך מקאסוב ב"ר אברהם
 הרה"ק רבי אברהם אלימלך הי"ד
 מקארלין ב"ר ישראל

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל-MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲי מְקַנְה אַבְרָם וּבֵין רַעֲי מְקַנְה לוֹט וְהַפְרִיז אִזְ יִשָּׁב בְּאַרְץ" (י"ג, ז)

אך התורה באה ורומזת מהי הדרך הנכונה על מנת שתהיה סייעתא דשמיא בפסיקת ההלכה של הרב ועל זה נאמר שהכנעני והפריזי אז בארץ היינו רק מי שבהכנעה וענוה ופרוז היינו ששומר על עצמו שלא יכנס אליו שום דבר שאינו מן הקדושה רק הוא מקבל סייעתא דשמיא לפסוק הלכה על דעת המכונים באמת ולכן גם אנו מוצאים באמת בטענת רועי לוט שאמרו "נתנה הארץ לאברם, ולו אין יורש, ולוט ירשו, ואין זה גזל" וידוע שטענה זו לא נכונה משתי סיבות אחת כי עדיין הארץ לא ניתנה לאברהם והשניה שהרי הקב"ה הבטיח לאברהם בן שהוא זה שיירש ולא לוט אך לדידינו ברור מאיפה הגיע טעותם

וניתן לרמוז שכל ענין המחלוקת בין רועי לוט ובין רועי אברהם מרמוז על ענין כיצד פוסקים הלכה שכן רועים מרמוז על גדולי הדור שרועים את צאן מרעיתם הם עם בני ישראל ורועי אברהם הם התלמידים שיצאו מבית מדרשו של אברהם ורועי לוט יצאו מבית במדרש של לוט ומריב"ה נותריקון מ"י ריב"ה היינו מים ורביה היינו חידושי תורה שפריים ורביים ומלמדת התורה שרועי לוט רצו לפסוק הלכה שלא כדרך הנכונה לפי שבתורתם היו מעורבים בדברים נוספים שלא בקדושה זהו שכותב רש"י שהיו רועים בהמתם בשדות אחרים היינו שהיו מתנהגים שלא בקדושה כבהמות וכן אחרים מלשון לא יהיה לך אלוקים אחרים על פני ולכן פסקו שלא כשורה

"וְדוֹר רְבִיעִי יִשְׁבוּ הָנֶה פִּי לֹא שְׁלֵם עֹץ הָאֱמֹרִי עַד הָנֶה" (ט"ו, ט"ז)

וכן מפרש רש"י על אתר כי אמרי קאי על המילה ורמוז לדבר נמצא כי אמרי עולה למניין 251 כמניין נא"ר ר"ת נ"יצוצי א"דם ר'אשון כלומר הקב"ה אומר אומר לאברהם אע"ה שצריך להעלות את ניצוזה"ק ורק לאחמ"כ ישובו בני" לא"י וזה גם מה שרומז יעקב שנתן ליוסף שהוא מידת יסוד את שכם ואומר לו אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי היינו שעי" שמירת הברית הצליח יעקב אע"ה לכבוש את שכם ועוד ניצוצות עולה למניין 652 כמניין לא שלם אמרי וזהו דור רביעי דייקא היינו שהורע הוא רק להעמיד דורות ישרים שמרביעים את עצמם על מנת לפרות ולרבות בארץ וע"י יזכו לשוב הנ"ה הרמוז לאות ס' למקום שעליו אמר רבי אלעזר עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים והוא יושב ביניהם בגן עדן וכל אחד ואחד מראה באצבעו שנאמי (ישעיהו כה) "ואמר ביום ההוא הנה אלקיני זה קוינו לו ויושיענו זה ה' קוינו לו נגילה ונשמחה בישועתו" (תענית ל"א, א)

היינו שבפס' זה מודיע הקב"ה לאברהם מדוע על בניו לרדת לגלות ומתי יזכו לחזור חזרה לארצם ולכאורה נראה קשה אם האמרי הכוונה לעם האמורי שאח"כ בני" צריכים לכבוש אותו א"כ מה עם כל שאר העמים שישבו בארץ כגון החוי היבוסים וכו' אלא משמע שהכתוב מדבר על ענין שונה וידוע מה שכתוב בספרים הקדושים שבני" צריכים לצאת לגלות כדי להעלות את ניצוצות הקדושה של אדם הראשון וכמו שכתוב שעשאוה כמצולה שאין בה דגים דהיינו שבני" העלו את כל ניצוצות הקדושה שהיו במצרים ועל זה אומר דוד הע"ה בתהילים (ק"ט, קס"ב) "שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב" שמדבר על הוצאת ניצוזה"ק מידי הקל' שע"י מקרבים הגאולה כמו שכתוב אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף וקאי על אדם הראשון כמוצא בספה"ק וכן מובא בפירוש בן ביתי על תהלים לאדמו"ר מקומראנא בעל היכל הברכה זי"ע

שנאמר בהמשך מגבת היינו שיש לעסוק בתורה כדבעי גבת לא מתוך גבהות לב ואנטיפרס שלא על מנת לקבל פרס וכך כותב מוהר"ן זי"ע על מעלתו של לימוד תורה לשמה "צָרִיף לִידַע קֹדֶם לְמוֹדוֹ, שְׁבִשְׁעָה שְׂיוֹשֵׁב לְלַמֵּד הַצְדִּיק שֶׁבֶגֶן עֵדָן צִיַּת לְקָלְיָהּ, וְצָרִיכִין לְקַשֵּׁר אֶת עֲצָמוֹ עִם הַתְּנַא אוֹ הַצְדִּיק שְׁחֹדֵשׁ וְגָלָה זֹאת הַתּוֹרָה שְׁלוֹמֵד, וְעַל-יָדֵי זֶה נַעֲשֶׂה נְשִׁיקִין בְּחֵינַת הַתְּדַבְּרוֹת רִוְחָא בְּרוּחָא, וְגוֹרֵם תַּעֲנוּג גָּדוֹל לְהַתְנַא. וְעַל-יָדֵי זֶה יִזְכֶּה לְתִשְׁבּוּבָה לְחֹדֶשׁ יָמָיו שְׁעֵבְרוּ בַחֲשָׁף, וְכֵל זֶה כְּשֶׁלֹּמֵד תּוֹרָה לְשִׁמְהָ, כְּדִי לְקַיֵּים מִצְוַת תְּלִמוּד תּוֹרָה שְׁשִׁקוֹל כְּנֶגֶד כָּלֵם, וְלִזְכוּת לְקִיּוֹם הַתּוֹרָה עַל-יָדֵי זֶה. אֲבָל כְּשֶׁלֹּמֵד רַק שְׁלֹא לְשִׁמְהָ בְּשִׁבִיל שְׂיִהִיָּה כְּקָרָא לְמִדָּן וְכִיּוֹצֵא, אֲזִי נִבְלָה טוֹבָה הִימְנֵה, וְכִיּוֹדָא אֵינֵה יִכּוֹל לְדַבֵּק אֶת עֲצָמוֹ עִם רִוַח הַתְּנַא, וְעַל יָדֵי זֶה אֵינֵה רוֹאֶה הָאֱמֶת וְנַעֲשֶׂה שׂוֹנֵא וְחוֹלֵק עַל צְדִיקֵי אֱמֶת כְּפִל, וְזֶהוּ גְלוּת הַשְּׂכִינָה שֶׁהַתּוֹרָה שְׁבַעֵל פֶּה הוּא בְּגִלוּת בְּפֶה הַלְמָדָן עַכְל"ק וממעשה

הגמרא בסנהדרין (צ"ד, ע"ב) מספרת על המלך חזקיה ש"נעץ חרב על פתח בית המדרש ואמר כל מי שאינו עוסק בתורה ידקר בחרב זו בדקו מדין ועד באר שבע ולא מצאו עם הארץ מגבת ועד אנטיפרס ולא מצאו תינוק ותינוקת איש ואשה שלא היו בקיאים בהלכות טומאה וטהרה" ונשאלת השאלה מדוע מוזכרים דווקא המקומות הנ"ל דן ובאר שבע ואח"כ מוזכרים גבת ואנטיפרס אלא ניתן להסביר ענין זה בס"ד עפ"י פירושו של רש"י (בראשית י"ה, ט"ו) "עד חובה. אין מקום ששמו חובה, אלא דן קורא חובה על שם עבודה זרה שעתידה להיות שם" עפ"י הנ"ל ניתן לרמוז כי סיפור מעשה זה עם המלך חזקיה בא ללמד אותנו כיצד ניתן להתגבר על היצה"ר המושך את האדם לעסוק בהבלי העולם הזה בחינת ע"ז הנרמוז ב"ה הוא חובה ילך אל הקצה השני בדרך האבות אשר ישבו בבאר שבע ועסקו בתורה לשמה שכן באר רומז על מים ואין מים אלא תורה ושבע הם שבעה החומשים שבתורה (כמו שהסברנו במ"א) וכן רומז לשבעת הרועים וזהו

דחוקיה המלך מוכח כי הלומד תורה לשמה זוכה לראות ניסים ונפלאות כמו בימים ההם בזמן הזה

"את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמני" (ט"ו, י"ט)

רש"י – את הקיני. עשר אומות יש כאן ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלושה אדום ומואב ועמון, והם קיני קנזי וקדמוני עתידים להיות ירושה לעתיד, שנאמר אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם

ונתן לראות רמו בשמות האומות קיני זהו אדום וזע עשיו שעוסק בריצחה שזוהו מעשהו הקדמון של קין קנזי זהו מואב נוטריקון קנייז וקני לפי שמואב יצא מסבו לוט ולשון קניין הולך על הלידה כמו שאמרה חוה לאחר לידת קין קניתי איש את ה' קדמוני זהו עמון שבו נרמז כי הוא נולד לאחר שהקדימה האחות הבכירה את הצעירה במעשה בנות לוט וגם הוא רומז על העניין שגם הוא כמו זה שהקדימו בפס' הקנזי בא מסבו

משנת הצדיק – הרה"ק יהודה צדקה זצוק"ל זי"ע – י"ב מרחשוון (ראשון)

חכם יהודה צדקה נולד לאביו חכם שאול ולאמו שמחה בעיר ירושלים בשנת תר"ע (1910). בילדותו התחנך בתלמוד תורה בני ציון ולאחר מכן המשיך בישיבת פורת יוסף. בשנת תרצ"ד נישא הרב צדקה לפהדימה בטאט והתגרר בשכונת "גאולה". בשנת 1937 מונה על ידי חכם עזרא עטיה, שהיה רבו המובהק, למסור שיעורים בישיבת פורת יוסף, ובשנת תש"ל (1970) נתמנה חכם יהודה צדקה לראש ישיבת פורת יוסף. חכם יהודה צדקה פעל להחזיר עטרה ליושנה, וידיו רב לו כאחד החלוצים ביסוד רשת החינוך 'מעייני החינוך התורני'. חכם יהודה צדקה העמיד אלפי תלמידים. בשנת תשל"ט (1979) נפטרה אשתו ונשא לאישה את תמר סודרי, בתו של מימון סודרי שהיה השמש בישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה.

חכם יהודה צדקה נפטר ב"ב בחשוון תשנ"ב (1991) ומנוחת כבודו בבית העלמין סנהדריה בירושלים. חכם יהודה צדקה חיבר את ספר 'קול יהודה' – דרושים על פרשיות השבוע, חידושים על הש"ס ומאמרים.

הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל היה זהיר ביותר שלא לשוח שום שיחה בטלה באמצע הלימוד, ותמיד היה מעורר את שומעי לקחו על דבר זה. אחד מבני משפחתו סיפר: "זכיתי להתפלל עמו בימים הנוראים כעשרים וחמש שנה, כמעט בכל פעם שאמר דברי התעוררות ומוסר לפני התקיעות או לפני תפילת נעילה, הדגיש חזר והדגש לבני תורה שלא ישוחו שום שיחה בטלה באמצע הלימוד, ופעם אמר שזו הקבלה שהאדם צריך לקבל על עצמו בתפילת הנעילה". ופעם המשיל עניין זה לאדם שזוכה לארח בצל קורתו את המלך והכין עבורו למאכל מעדנים הראויים לעלות על שולחן מלכים, אבל פה ושם נתפזרו לו בתוך המאכלים גרגירי עפר ואבק. האם יקבל המלך מידו את המעדנים בצורה כזאת? וכן הדבר באדם מישראל כשעוסק בתורה מגיש כביכול מטעמים לאביו שבשמים, אך כשהוא מערב בלימודו דיבורים בטלים כמוהו כזורה חול ולכלוך במעדני המלך, כיצד אפוא יקוה שלימוד התורה שלו יתקבל לרצון קמי קודשא בריך הוא. לאחר הסתלקותו של הרב צדקה הלך אחד הר"מים בישיבת פורת יוסף אל הגה"צ רבי ששון מזרחי, חברו ללימודים של הגר"י צדקה מקדמת דנא, ודרש מפיו לספר לו קצת דרכיו של רבנו והליכותיו בקודש מזמנים שלמדו בצוואתו. השיבו החכם בתמימות: "איני יודע לספר מאומה, כי זה לנו עשרות בשנים שאנו לומדים ביחד, ומעולם לא הפסקנו בעת הלימוד לשיחה בטלה ח"ו. כמעט שלא נזדמן לנו אף פעם לדבר משהו חוץ מעניין הלימוד.

מעשה שהיה בביתו של רבי יהודה צדקה זצ"ל והתרחש בירושלים. האירועים הבטחוניים סביב מלחמת תש"ח, גרמו למצוקה כלכלית נוראה בעיר, עד שנוצר מצב שמשפחות רבות נותרו ללא פת לחם. התקופה היתה קשה המצב היה גרוע מאוד. פעם לפני שבת, לא היה במטבחא של הרבנית צדקה ע"ה, ולו מאכל אחד שתוכל להכינו לסעודות השבת. בבית היה רק מעט אורז, אותו ייחדה הרבנית למאכל עבור הילדים ביום ראשון. כאשר שמע הגר"י צדקה שיש בבית אורז, הורה לאשתו להכין מן האורז הזה את מאכלי השבת. הרבנית הופתעה ושאלה את בעלה: "ומה יהיה עם מאכלי הילדים ביום ראשון? האם הינך רוצה לסמוך על הנס, ולחשוב שיפול לנו מאכל מן השמים" והגר"י צדקה השיב: "כן. אל תדאגי, יפול לנו מן השמים". בני המשפחה אכלו את האורז בשבת, וקיימו מצות עונג שבת, כשראש המשפחה נוסך בהם בטחון בהשיית, ומבקש מהם לא לדאוג את דאגת ימות החול. והנה, בשעות הבוקר המוקדמות של יום ראשון, אירע הנס. אורח מבגוד הגיע אל הגר"י צדקה, והביא איתו שק מלא בכל טוב, במאכלים טעימים, וגם באורז.

סיפור נוסף על הרב צדקה, היה זה במסעו הנדיר של מרן הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל לאנגליה לצורך גיוס כספים להקמת בנין הישיבה הקדושה. ברדתו מן המטוס פנה הישר אל תחנת הרכבת ועלה לאחד הקרונות, ישב ופתח גמרא שהחזיק באמתחתו, והחל ללמוד מבלי לדעת כלל או לשאול היכן יהיה עליו לרדת כדי להגיע למחוז חפצו. הרכבת התחילה לנסוע וגמעה מרחקים, הקרונות חלפו במהירות על פני תחנות שונות, והרב שקוע בגרסה. לפתע, כשעצרה הרכבת בתחנה מסוימת, עלה פתאום בליבו לשאול את הנוסעים סביבו מי מהם יודע היכן מקום פלוני. ענו לו: בדיוק כאן עליך לרדת, ומיה, כי בעוד רגע הרכבת תמשיך בדרכה.

מיהר הרב כהרף עין ואחז במוזודה שהכילה את חפציו האישיים, טלית ותפילין ספרים וכיו"ב, מיהר לפתח וקפץ בזריזות, כשדלתות הרכבת היוצאת נסגרות מאחוריו. מאותו מאורע, סיפר לימים, "למדתי שני דברים: א. צריך ללמוד בלא שום דאגה, כי אז הקב"ה דואג לך שלא תאחר ולא תחמיץ מאומה. ב. יש לזכור תמיד לקחת עמך את המוזודה על תכולתה... גם כשתעלה לשמים אחרי מאה ועשרים, תדאג מראש שתוכל להביא עמך מוזודה מלאה מצוות ומעשים טובים"

דובב שפתי ישנים – ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

ברכה מציון – הרה"ק יוסף ב"ר יחיאל משה הרטמן זצוק"ל זי"ע

עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו עליו השלום ועמד בכולם, להודיע כמה חבתו של אברהם אבינו עליו השלום (אבות ה, ג)
שכל מה שאמרתי לך הכל היה לניסיון והבן כן כביכול לאחר שנתנסה אברהם אבינו בעשרה נסיונות ולא רצה לשמוע ליצה"ר אז כביכול בכבודו ובעצמו בא לנסותו ויאמר שיעשה בכדי להודיע גבורתו בעולם ואם אף ישמע מהקב"ה שיעשה להודיע גדלו ורב גבורתו על כל זה יעשה המצווה רק לקיים מצוות ה' יתברך ולא יכוון להודיע כו' אף שיעבור בזה על ציווי ה' יתברך ירצה לאבד עולם הבא שלא ולא יצא חוץ ממידתו ואנכי עפר ואפר א"כ זה יהיה הניסיון הגמור כי למסירות נפש מעולם הזה אין זה רבותא כ"כ כיון שיודעין שבאים לחיי הנצח, אבל מסירות נפש אף מעולם הבא בשביל שנאת הקליפה ואהבת הקדושה ואינו משגיח ע"ע כלל זה אהבה שלימה מדרגה גדולה שאין למעלה ממנה. ה' יתברך יזכנו לשוב לפניו באמת ואם שגיתי והוא רחום יכפר ביל"ו

סגולה לפרנסה – אמונה ביכולת של הקב"ה לעשות הכל וע"י כך להיות בשמחה

"ויפל אברהם על פניו ויצחק ויאמר בלבו הלכן מאה שנה יולד ואם שרה הבת תשעים שנה תלד" (י"ז, י"ז)

רש"י – ויפל אברהם על פניו ויצחק. זה תירגם אנקלוס וחדרי, לשון שמחה, ושל שרה לשון מחוך. למדת שאברהם האמין ושמח, ושרה לא האמינה ולגלגה. וזהו שהקפיד הקדוש ברוך הוא על שרה ולא הקפיד על אברהם.

ונתן לראות רמו לדבר שאצל אברהם הצחוק היה משמחה שכן לפני כן נכתב ויפל אברהם על פניו רמו לענווה כמו שאדם שומע תשבחות ומוריד את ראשו מענווה וצניעות ולכן אצל בעל הענווה נמצאת השמחה בחינת איזה הוא עשיר השמח בחלקו מה שהן כן אצל שרה נכתב (י"ח, י"ב) "ותצחק שרה בקרבה לאמר אחרי בלתי היתה לי עֶדְנָה וְאֶדְנִי זָקֵן" שמשמע כי היא תלתה את הכל ביכולת שלה ושל אברהם לעשות דברים זהו שנאמר ותצחק בקרבה על מצבה ואדני זקן על מצבו של אברהם ולכן הקב"ה הקפיד על שרה ולא על אברהם ומכאן יש לנו בניהם של קדושים אלו ללמוד כי על האדם להיות בשמחה אמיתית ע"י שנאמין שיש יכולת ביד הקב"ה לעשות הכל ואין להאמין ח"ו בכוחו ועוצם ידינו.